

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd
Titel	Alm. del, spørgsmål L - O
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	Ca. 10 minutter
Tid og sted	Den 23. oktober 2007, kl. 14.00 – 16.00, MIS oplyser nærmere om lokale.

Disposition

1. Indledning
2. Spørgsmål L
3. Spørgsmål M
4. Spørgsmål N
5. Spørgsmål O

1. Indledning

Udvalget har stillet mig fire spørgsmål vedrørende specialundervisning. Spørgsmålene relaterer sig til den ændrede opgave- og ansvarsplacering, som kommunalreformen har medført på specialundervisningsområdet.

2. Spørgsmål L

”Hvilke initiativer vil ministeren tage for at afhjælpe problemet med, at flere og flere kommuner efter kommunalreformen vælger at undervise børn med specialbehov i den almindelige folkeskole for at spare på specialundervisningen?”

Svar:

Udviklingen hos elever, der modtager specialundervisning, skal følges, og der skal mindst én gang om året tages stilling til, om den specialpædagogiske bistand skal fortsætte, ændres eller ophøre. Beslutningen herom skal træffes på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering og efter samråd med forældrene. I denne vurdering skal der alene indgå saglige forhold af betydning for elevens undervisningssituation. Afslag skal begrundes, og der skal gives klagevejledning. En afvisning med henvisning til økonomiske besparelser vil være en usaglig begrundelse.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for kvalificeret undervisning til de børn, der bor i kommunen, også børn med behov for specialundervisning. Det vil sige, at de skal have den fornødne støtte og tilrettelæggelse for at kunne følge undervisningen. Og lærerne skal have de fornødne kundskaber til at undervise disse børn og unge. Det uddyber jeg under min besvarelse af spørgsmål M.

Specialundervisning handler om undervisning af børn med meget forskellige forudsætninger. Derfor er der behov for, at kommunerne kan tilbyde en bred vifte af undervisningstilbud. Det er naturligvis godt, hvis undervisningen kan gives i hjemskolen, men det må ikke blive en ”religion” at fastholde alle børn her. Det er en forudsætning, at alle børn får en ordentlig undervisning, som de trives med –

og som forældrene er trygge ved. Derfor har jeg tilkendegivet, at der ingen intentioner er om at nedlægge specialskoler.

Det er vigtigt, at forældrene – som er veloplyste og kritiske – har en afgørende indflydelse på valg af skolegang til deres barn.

Kommunalreformen har ikke til hensigt at reducere valgmulighederne eller specialiseringen. Tværtimod er hensigten, at forbedre undervisningstilbuddene lokalt ved at give kommunerne muligheder for at sikre bedre sammenhæng mellem folkeskolens almindelige undervisning og specialundervisningen.

Før kommunalreformen var der stor forskel på, hvordan amterne greb den vidtgående specialundervisning an. For eksempel havde Ribe og Storstrøms amter ingen eller meget få deciderede specialskoler. Eleverne fik undervisning i specialklasser og lignende på de kommunale folkeskoler. I modsætning hertil gik en større andel elever i eksempelvis Københavns, Fyns og Århus amter på specialskoler.

Der er ikke belæg for at sige, at det ene er bedre end det andet, og ud fra klageantallet i de nævnte amter at dømme, var tilfredsheden nogenlunde den samme. Og valgmuligheder er vigtige, så forældrene kan føle sig trygge.

Desuden vil jeg pege på, at den faktiske udvikling, som vi har tal for, viser, at antallet af elever i specialskoler indtil nu har været stigende. Fra ca. 4.600 i 2005/06 til ca. 5.400 i 2006/07. Der foreligger ikke tal for indeværende skoleår.

Jeg vil følge udviklingen tæt med udgangspunkt i dialog med kommunerne og brugerorganisationerne og på baggrund af statistik for elevtal og redegørelser for klagesager, kommunernes kvalitetsrapporter samt de regionale udviklingsråds redegørelser om udviklingen på området efter kommunalreformen.

Hvis det viser sig i denne dokumentation, at kommunerne ikke lever op til lovens krav, men alene laver lokale løsninger for at spare, så vil jeg naturligvis tage det op med kommunerne.

3. Svar på spørgsmål M

”Mener ministeren, at folkeskolelærere generelt har forudsætninger, ressourcer og kapacitet til også at undervise elever med autisme, ordblindhed, hjernesker og ADHD på et tilstrækkeligt kvalificeret grundlag?”

Svar:

Ikke alle folkeskolelærere skal have forudsætninger for at undervise elever med vidtgående specialundervisningsbehov, men kompetencerne skal være til rådighed for skolerne, og lærerne skal have redskaber til at identificere elever med særlige behov og målrette indsatsen over for disse elever. På den måde opnår vi en skole med plads til større forskellighed.

Det er en klar ambition med den nye læreruddannelse at styrke det specialpædagogiske aspekt. Dels skal de pædagogiske fællesfag give grundlæggende kompetencer og redskaber til den specialpædagogiske indsats, dels er specialpædagogik indført som linjefag.

Med den nye uddannelses pædagogiske fællesfag er der også indarbejdet et element af klasserumsledelse. Formålet er at styrke lærerens evne til at skabe den fornødne ro i undervisningen i klassen og herunder sikre, at opmærksomhed på og indsats overfor enkelte børn med særlige behov ikke sker på bekostning af resten af klassen som helhed.

I forhold til elever med vidtgående specialundervisningsbehov - fx på grund af hjerneskade, autisme eller ADHD - kan det være nødvendigt med yderligere specialisering via de efteruddannelsesmuligheder, der eksisterer. Der er i dag en del lærere med specialpædagogisk uddannelse på skolerne. Og jeg kan blandt andet nævne, at der for øjeblikket er ca. 400 personer i gang med en pædagogisk diplomuddannelse (PD) i specialpædagogik, og der har været deltagelse på alle udbudte moduler, som er opdelt efter typer af vanskeligheder, for eksempel talevanskeligheder eller generelle indlæringsvanskeligheder. En stor del af deltagerne i PD i specialpædagogik er folkeskolelærere, men også pædagoger og andre faggrupper tager diplomuddannelsen.

Efter- og videreuddannelsesindsatsen på det specialpædagogiske område styrkes yderligere i de kommende år i kraft af den overordnede massive satsning på kompetenceudvikling og efteruddannelse på FTF-området. Der er i regeringens trepartsaftaler med arbejdsmarkedets parter afsat en pulje på 50 mio. kr. specifikt til pædagogiske diplomuddannelser inden for linjefag i grundskolen, herunder specialpædagogik. Der er endvidere i aftalen afsat 200 mio. kr. til øget aktivitet på fagspecifikke kurser for lærere, som f.eks. kunne være kurser om specialpædagogiske problemstillinger (autisme, ADHD mv.). Derudover kan det nævnes, at der er afsat 125 mio. kr. til nedsættelse af deltagerbetalingen i 2008-11 på åben uddannelse på de videregående uddannelser, herunder udbud af linjefag for skolelærere. Den samlede efteruddannelsesindsats på området forventes at resultere i flere lærere i folkeskolen med indgående specialpædagogisk indsigt og kompetence.

Særligt vedrørende elever med læsevanskeligheder vil jeg pege på, at der er afsat 55 mio. kr. til uddannelse af læsevejledere, så hver enkelt skole har mindst én resourceperson inden for læsning og skrivning.

Jeg vil også nævne, at kommunerne ikke alene har fået overført de økonomiske ressourcer, amterne brugte på specialundervisning, men også personale med specialkompetencer. For eksempel er der overført specialkonsulenter, der kan rådgive skoleledere, lærere, forældre og andre om specialundervisning.

Desuden vil jeg pege på, at den enkelte skole og den enkelte kommune kan hente viden og rådgivning fra de specialskoler, som har ekspertise inden for områderne. Og i de mest komplicerede og specialiserede sager kan VISO, den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation, bidrage med specialrådgivning og bistand til kommunens udredning.

Endelig vil jeg fremhæve, at kommunernes årlige kvalitetsrapporter blandt andet vil omfatte en sammenfattende vurdering af den enkelte kommunes skolevæsenes specialpædagogiske bistand. I vurderingen vil der indgå oplysninger om kompetencerne hos de lærere, der varetager undervisningen af børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte.

4. Spørgsmål N

”Når kommunerne søger at holde udgifterne til specialundervisning nede, bl.a. ved at sluse alle børn, herunder børn med diagnoser som autisme, ADHD etc., ind i folkeskolen, så kan det vel med rette frygtes, at niveauet af faglighed falder drastisk, såvel for de stærke, de svage samt de rigtig svage elever? Deler ministeren denne frygt og agter ministeren at gøre noget ved denne bekymrende udvikling?”

Svar:

Jeg ser ingen grund til at frygte, at det faglige niveau falder, fordi der kommer en større mangfoldighed af elever.

Som jeg sagde i mit svar på spørgsmål L, har kommunalbestyrelsen pligt til at sørge for, at alle børn i kommunens folkeskoler får undervisning, der lever op til folkeskolelovens krav. Det gælder både for svage og stærke elever, og det er en forudsætning, at alle elever får en relevant undervisning.

Den løbende evaluering med blandt andet de nationale test og elevplaner skal bidrage til, at lærere, forældre og den enkelte elev kan vurdere elevens udbytte af undervisningen og eventuelt sætte ind for at styrke eleven i hvert enkelt fag.

Styrkelsen af lærernes specialpædagogiske kompetencer, som jeg har redegjort for i min besvarelse af spørgsmål M, vil også være med til at styrke fundamentet for et højt fagligt niveau på trods af elevernes forskelligheder.

Desuden vil området blive fulgt tæt via blandt andet kommunernes kvalitetsrapporter og de årlige redegørelser fra de regionale udviklingsråd. Og udvidelsen af

klageadgangen giver flere forældre og elever adgang til at afprøve kommunens beslutning, hvis der ikke opnås enighed mellem forældrene og kommunen om, hvilket tilbud der er rigtigt.

5. Spørgsmål O

”Det fremgår af artiklen ”Kommuner svigter de ”skæve” børn” i Berlingske Tidende den 11. september 2007, at Klagenævnet for Vidtgående Specialundervisning i år har modtaget dobbelt så mange klager som forrige år, som følge af mange kommuners besparelser på specialundervisningen. Tendensen er, at forældrene får medhold i klagerne, da kommunernes undervisningstilbud ikke anses for at være tilstrækkelige. Ministeren udtalte til Ugebrevet A4 af 18. juni 2007, at ministeren vil gribe ind, hvis klagebunkerne skulle vise sig at vokse. Vil ministeren derfor redegøre for, hvad ministeren vil gøre for at ændre denne udvikling?”

Svar:

Det er rigtigt, at antallet af klager i år er steget i forhold til sidste år. Klagenævnet for vidtgående specialundervisning har udarbejdet en foreløbig opgørelse over de sager, der er indkommet i år. Opgørelsen viser, at der pr. 3. september 2007 er indkommet 313 sager, hvor tallet de tidligere år har ligget på ca. 200. Jeg har tidligere redegjort for dette i mit svar på spørgsmål 226, som udvalget har stillet mig den 22. august 2007.

Jeg kan ikke sige noget om, hvorvidt forældrene har fået medhold i klagerne, men Klagenævnet for vidtgående specialundervisning har oplyst, at nævnet forventer at have en nærmere opgørelse over årets klagesager inden for den kommende måned. Jeg vil sørge for, at udvalget får opgørelsen tilsendt.

Stigningen i antallet af klager er forventet, fordi klageadgangen i forbindelse med kommunalreformen blev udvidet til at omfatte al specialundervisning uden for den almindelige undervisning. Det vil sige, at forældre til elever i kommunale specialskoler og specialskoler, som før kommunalreformen ikke havde klagemulighed, nu også kan klage til Klagenævnet for vidtgående specialundervisning. Samtidig er klageadgangen for forældre til enkeltintegrerede elever med behov for megen støtte opretholdt. På den måde er antallet af klageberettigede fordoblet.

En medvirkende årsag til klagesager er ofte dårlig eller manglende kommunikation mellem forældrene og kommunen. Jeg har derfor taget initiativ til, at der ned sættes en arbejdsgruppe, der skal udarbejde en praktisk vejledning til kommunerne for at styrke kommunernes sagsbehandling på specialundervisningsområdet. Arbejdsgruppen vil blandt andet se på, hvordan det kan sikres, at forældrene inddrages, når deres barn skal tilbydes specialundervisning, og at der iværksættes dialog

med forældrene, hvis der er utilfredshed med skolens eller kommunens tilbud. Det er min forventning, at vejledningen vil betyde færre klagesager, fordi flere sager må forventes at blive løst lokalt.

Den større synlighed omkring kommunernes opgaveløsning og politiske målsætninger, der vil komme med kvalitetsrapporterne og redegørelser fra de regionale udviklingsråd, vil efter min vurdering også være med til at styrke dialogen lokalt – og dermed minimere risikoen for klagesager.